

ÖĞRETİM ÜYELERİNE ZAM

28 Mayıs 1969

Görüşülmekte olan [üniversite öğretim üyelerine verilen ödeneklerin artırılmasını öngören] tasarının çıkmasına elbette ki taraftarız. Hatta kanımızca bu konuda geç bile kalınmıştır. Yalnız, Hükümetin teklifini, Milli Eğitim Komisyonunda yapılan değişikliğe ve son olarak Bütçe ve Plân Komisyonunda yapılan değişikliğe bakıp bunları karşılaştırdığımız zaman bizde o düşünce ortaya çıktı ki, Plan ve Bütçe Komisyonunda aldığı son şekliyle tasarı, gerekçesinde belirtilen sakıncaları ortadan kaldıracak veya elde edilmesi düşünülen faydaları sağlayabilecek nitelikte pek görülüyor.

Yasanın çıkması için ileri sürülen gerekçeler -ki bunlara biz katlıyoruz- kısaca şöyle sıralanıyor: Bugünkü yaşam koşullarına göre üniversite öğretim üyelerine ve yardımcılara gerekli bir yaşam standardı sağlamak, üniversite öğretim üyeliğini çekici kılmak, üstün nitelikteki gençlerin üniversite kariyerine girmesini sağlamak, asistanlıkların boş kadrolar halinde kalmasını önlemek -ki bu kadroların özellikle fen dalındaki öğretim kollarında boş kaldığını, zira bu kollardan mezun olan gençlerin üniversite dışındaki çevrelerde, özel çevrelerde, hatta diğer resmi kurumlarda daha yüksek ücretle iş buldukları biliniyor ve asistanlık maaşı ve tazminatı bunun yanında çok yetersiz kalıyor- bunu gidermek de yasanın bir gerekçesi olarak öne sürülüyor. Üniversite öğretim üyelerine ve yardımcılara bilimsel araştırmalarda bulunmak olanağını sağlamak, onları geçimini sağlamak için başka görevler almak zorunluluğundan kurtarmak, bütün zamanlarını üniversiteye ayırmalarını sağlamak da bir başka gerekçe olarak ileri sürülüyor. Ve son olarak önemli bir gerekçe; üniversitemiz arasındaki ücret dengesizliğini düzeltmek, bunu ortadan kaldırmaktır ki, bu hem sosyal adalet gereğidir, hem de üniversiteler arasında öğretim üyelerinin bir kısmı üniversitelerden daha fazla ücret, ödenek ödeyen diğer bazı üniversitelere kaymasını önlemektir.

Bütün bu gerekçeler doğrudur. Ama tasarının son biçiminde ileri sürülen tazminatlara baktığımız zaman, bu sakıncaları ortadan kaldıracığı veya öngörülen faydaları sağlayacağı bize kuşkulu görülüyor, örneğin fen kollarındaki asistanlık kadroları acaba boş kalmaktan kurtulacak mıdır, burada öngörülen ek tazminatlarla? Çok kuşkulu. Hele önerilen tazminatlarla üniversiteler arasındaki dengesizliğin ortadan kalkmayacağı ve bazı üniversitelerden diğerlerine öğretim üyeleri akımının önlenemeyeceği hemen hemen kuşkusuzdur. Çünkü tasarıda öngörülen tazminatlara karşın aradaki dengesizlik hâlâ bariz bir şekilde devam edecektir. Bunun için Milli Eğitim Komisyonu önerisinde ileri sürülen tazminatın kabulü, bizce daha uygun olacaktır. Eğer, kaynak bulunamama gerekçesiyle Bütçe ve Plan Komisyonunda bu ödenekler indirilmiş ise ve bu da bir zorunluluk ise, o zaman hiç değilse gerek maaş-

ları, gerekse aldıkları ödenek daha aşağı düzeylerde olan asistanların ve öğretim yardımcılarının tazminatları Milli Eğitim Komisyonunun önerdiği düzeyde olmalıdır. Çünkü, zaten bunların gelirleri aşağı kategoridedir ve Milli Eğitim Komisyonunun önerdiği rakamı alsalar bile, yine esas öğretim üyelerine oranla düşük olacaktır.

Diğer dikkatimizi çeken bir konu, Hükümet tasarısında önerilen ve Milli Eğitim Komisyonunda kabul edilen birden beşe kadar olan maddeler Bütçe ve Plan Komisyonu tarafından kaldırılmıştır. Buna gerekçe olarak da ‘tasarı daha çok bir tazminat tasarısı niteliğindedir, oysa kaldırılan söz konusu maddeler daha çok üniversite reformuyla ilgili maddelerdir, bu bakımdan bu tasarıdan bunları çıkaralım’ denmiş, çıkarılmıştır. Komisyonun gerekçesinde, üniversite Reformu Yasasının bir an önce çıkarılması temennisiyle yetinilmiştir.

Burada yine Bütçe Komisyonunda kaldırılan bir 5. madde var ki, bu çok önemli bir konuya değinmiştir. Bu özellikle ilgili üniversite çevrelerinin üzerinde görüş birliğine vardıkları bir konudur. Yani üniversitede öğretim üyeleri ve yardımcılarının tam zamanlarını üniversite faaliyetlerine ayırmalarıdır. Bu madde önemli ve sanıyorum ki hiç kimsenin ve özellikle üniversite çevrelerinin buna itirazı yok. Bu maddenin kalkmasının gerekçesini doğrusu biz anlayamadık. Üniversite öğretim üyelerinin, yardımcılarının ve asistanlarının tam zaman çalışmaları sağlanırsa yerinde olur.

Ayrıca, tasarıda doçentlerin ve profesörlerin tayiniyle ilgili maddeler var. Bu da üniversite reformuyla ilgili bir konudur, ama asistanların tayiniyle ilgili 5. madde gibi metinden çıkarılmamış, aynen kalmıştır. Aynı mantıkla bunun da kaldırılması gerekirdi.

Üniversite sorunları, gensorular veya genel görüşmeler dolayısıyla burada konuşulduğu zaman belirtmiştik; çeşitli üniversitelerimizdeki asistan arkadaşlarımızın başlıca yakınmalarından biri de kürsü egemenliği, profesör egemenliğidir. Kullandıkları deyim broşürlerinde aynen şudur: ‘Asistanların kaderi, profesörlerin iki dudağı arasındadır’. 5. maddeye baktığımız zaman görüyoruz ki, asistanların tayini esas olarak profesörlerin veya enstitü müdürlerinin veya öğretim kolu başkanlarının onayına bağlı kalıyor. Asistan arkadaşlarımızın bu konuda yakınmaları var.

Bu değerlendirmeler dışında, konuşmamın başında da belirttiğim gibi, yasanın çıkmasına taraftarız, hatta tazminatların artırılmasıyla çıkmasına taraftarız.

Sözlerimi bitirmeden bir noktaya da işaret etmek istiyorum. Senato sanıyorum tatile girmiştir. Söylendiğine göre koşullu bir tatildir, ama eğer bu yasalar biz burada böyle gece yaralarına kadar oturup, nefes tüketip çıkarmaya çalışıyoruz ve geç de kaldık, dediğim gibi, daha önce bunları ele almamız gerekirdi. Senatoda yarın veya Pazartesi günü toplanıp bunları çıkarmayacaksa, acaba bu aceleciliğin, hem de pek de içten görünmeyen böyle bir aceleciliğin gerekçesi ve anlamı nedir? Bunu da anlayamıyorum. Dileriz ki, bu yasa tasarısı buradan bu akşam çıksın ve Senatamız da yarın veya Pazartesi günü toplansın ve bu tasarılar bu devre bitmeden önce yasa olarak ilgili kitleler tatmin edilmiş olsun.